

***Disparitățile regionale în
Republica Moldova –
determinarea direcțiilor
de îmbunătățire a cadrului
legal și strategic***

dr. Igor COJOCARU,
Universitatea de Stat
"Alecu Russo" din Balti

Indicatorii principali de monitorizare și evaluare a dezvoltării regionale

Indicatorii principali	Nord	Centru	Sud	Chișinău	UTA Găgăuzia	Total ¹
Populația stabilă, mii locuitori	1023	1070	548	780	160	3581
Ponderea în total, %	28,6	29,9	15,3	21,8	4,4	100
Populația urbană, mii locuitori	357	206	138	712	65	1478
Ponderea în total, %	24,2	13,9	9,3	48,2	4,4	100
Numărul mediu anual al populației pentru anul 2006	1023,9	1073,2	549,0	779,6	159,4	3585,2
Volumul producției industriale în prețuri curente, pentru un locuitor, lei ²	4891	3094	1684	14736	4880	6002
în % către media pe țară	81	52	28	246	81	100
Volumul investițiilor în capital fix, în prețuri curente pentru un locuitor, lei	1845	1471	1579	8097	1630	3042
în % către media pe țară	61	48	52	266	54	100
Ponderea locuințelor dotate cu canalizare, (media pe regiune) %	19,7	14,4	21,2	88,9	27,5	30,9
Ponderea locuințelor dotate cu sistem de aprovizionare cu apă, (media pe regiune) %	20,7	20,5	26,1	94	27,8	34,8
Numărul întreprinderilor raportoare (mii unități)	5,0	4,8	1,9	24,7	1,0	37,4
inclusiv ponderea întreprinderilor în pierderi financiare- %	44	42	47	49	50	47
Ponderea terenurilor erodate în totalul terenurilor, (media pe regiune)%	30	42	39	38	39	
Ponderea drumurilor cu îmbrăcăminte rigidă în totalul drumurilor publice locale- %	94	93	84	96	78	91
Formarea deșeurilor, mii tone ³	1644,4	759,7	113,3	447,1	30,9	2995,4
Utilizarea deșeurilor, mii tone ⁴	325,9	326,4	100,4	166,0	7,5	926,2

Sursa: Planul național de dezvoltare 2008-2011. Strategie. Chișinău 2007

Biroul Național de Statistică informează că, conform datelor operative, **în anul 2011** **produsul intern brut** a constituit în valoare nominală **82174 mil. lei**, prețuri curente de piață, fiind în **creștere** - în termeni reali - cu **6,4%** față de anul **2010**.

Producția industrială

	Valoarea producției fabricate în prețuri curente, mil. lei	Ponderea în total industrie, %	Valoarea producției livrate în prețuri curente, mil. lei	din care, pe piața externă	
				mil. lei	ponderea în total livrări, %
Industrie – total	6561,3	100,0	6789,5	2018,4	29,7
Mun. Chișinău	4318,4	65,8	4316,5	895,4	20,7
Nord	1146,5	17,5	1383,0	489,9	35,4
Centru	789,3	12,0	743,1	414,7	55,8
Sud	185,9	2,8	188,9	129,6	68,6
UTA Găgăuzia	121,2	1,9	158,0	88,7	56,1

Sursa: Situația social-economică a Republicii Moldova în ianuarie-martie 2012. Biroul Național De Statistică.

INDUSTRIA în ianuarie-martie 2012 (întreprinderile industriale cuprinse în cercetare statistică lunară)

Regiuni de dezvoltare / municipii, raioane	Valoarea producției fabricate		Valoarea producției livrate, mil. lei	din care pe piața externă	
	în prețuri curente, mil. lei	ponderea în total, %		mil. lei	ponderea în total livrări, %
Total	6561,3	100,0	6789,5	2018,4	29,7
mun. Chișinău	4318,4	65,8	4316,5	895,4	20,7
Nord	1146,5	17,5	1383,0	489,9	35,4
mun. Bălți	900,4	13,7	900,5	363,7	40,4
Briceni	0,2	0,0	4,5	2,2	48,7
Dondușeni	29,0	0,4	29,0	1,2	4,2
Drochia	4,1	0,1	149,6	27,7	18,5
Edineț	19,7	0,3	19,1	-	-
Fălești	18,1	0,3	21,7	17,9	82,7
Florești	63,4	1,0	64,7	4,1	6,4
Glodeni	9,2	0,1	9,4	-	-
Ocnîța	4,7	0,1	7,5	-	-
Rîșcani	22,0	0,3	27,5	-	-
Sîngerei	12,8	0,2	13,7	4,0	28,8
Soroca	62,8	1,0	135,7	69,0	50,9
Centru	789,3	12,0	743,1	414,7	55,8
Anenii Noi	112,9	1,7	92,9	16,2	17,5
Călărași	38,4	0,6	37,1	25,1	67,4
Criuleni	16,5	0,3	22,2	6,1	27,5
Dubăsari	-	-	0,7	0,5	71,6
Hîncești	8,0	0,1	13,0	8,2	63,4
Ialoveni	76,1	1,2	73,4	35,7	48,7
Nisporeni	10,5	0,2	13,0	8,1	62,3
Orhei	55,8	0,9	54,2	25,7	47,5
Rezina	92,7	1,4	69,5	2,0	2,9
Strășeni	58,5	0,9	63,1	39,9	63,1
Șoldănești	2,1	0,03	2,2	1,5	71,4
Telenești	25,7	0,4	25,7	20,2	78,7
Ungheni	292,1	4,5	276,2	225,4	81,6
Sud	185,9	2,8	188,9	129,6	68,6
Basarabeasca	0,5	0,01	1,1	1,1	95,8
Cahul	60,3	0,9	60,8	33,1	54,4
Cantemir	24,0	0,4	28,1	27,5	97,9
Căușeni	13,6	0,2	14,7	7,8	53,2
Cimișlia	2,9	0,04	11,3	6,6	58,3
Leova	1,1	0,02	1,5	-	-
Ștefan Vodă	0,2	0,0	11,8	4,9	41,4
Taraclia	83,3	1,3	59,7	48,6	81,5

Volumul de mărfuri transportate

	Mărfuri transportate		Parcursul mărfurilor	
	mii tone	în % față de ianuarie-martie 2011	mil. tone-km	în % față de ianuarie-martie 2011
Întreprinderi de transport auto¹ – total	762,0	94,5	502,7	99,4
din care:				
Mun. Chișinău	448,3	84,6	305,7	96,2
Nord	107,3	82,7	64,2	92,3
Centru	168,1	148,9	85,6	117,1
Sud	30,2	108,6	41,2	100,9
UTA Găgăuzia	8,1	139,7	6,0	131,3

Sursa: Situația social-economică a Republicii Moldova în ianuarie-martie 2012. Biroul Național De Statistică.

Numărul de pasageri transportați

	Pasageri transportați		Parcursul pasagerilor	
	mii pasageri	în % față de ianuarie-martie 2011	mil. pasageri-km	în % față de ianuarie-martie 2011
Total	27893,4	100,9	593,0	105,5
din care:				
Mun. Chișinău	17728,9	100,9	349,2	107,4
Nord	3678,1	89,4	80,1	100,0
Centru	3872,5	103,9	110,0	104,4
Sud	2275,2	119,3	39,1	107,5
UTA Găgăuzia	338,7	101,3	14,6	96,1

Sursa: Situația social-economică a Republicii Moldova în ianuarie-martie 2012. Biroul Național De Statistică.

Cîștigul salariul mediu în profil teritorial în luna martie 2012

	Lei	În % față de:		cîștigul salarial mediu pe economie în martie 2012
		martie 2011	februarie 2012	
Total	3273,5	109,7	103,4	100,0
din care:				
Mun. Chișinău	4125,9	110,6	106,0	122,3
Nord	2734,6	108,1	100,4	81,1
Mun. Bălți	3523,4	106,5	100,8	104,5
Briceni	2314,6	112,3	101,5	68,6
Dondușeni	2766,0	110,3	105,9	82,0
Drochia	2686,7	103,3	101,3	79,7
Edineț	2339,1	114,1	104,3	69,3
Fălești	2196,0	110,1	96,6	65,1
Florești	2457,4	100,4	95,7	72,9
Glodeni	2103,3	105,7	102,4	62,4
Ocnîța	2290,6	107,5	99,8	67,9
Rîșcani	2238,6	109,5	99,6	66,4
Sîngerei	2139,6	108,1	95,1	63,4
Soroca	2711,7	113,1	105,6	80,4

Cîștigul salariul mediu în profil teritorial în luna martie 2012

(continuare)

Centru	2622,6	111,5	101,2	77,8
Anenii Noi	2548,0	108,4	101,3	75,5
Călărași	2644,7	108,7	101,7	78,4
Criuleni	2337,4	111,5	96,5	69,3
Dubăsari	2506,1	114,9	95,1	74,3
Hîncești	2502,7	110,2	101,5	74,2
Ialoveni	2811,9	112,7	107,0	83,4
Nisporeni	2330,3	102,3	94,5	69,1
Orhei	2577,8	114,4	98,2	76,4
Rezina	3616,3	121,0	117,3	107,2
Sud	2311,7	109,1	99,0	68,5
Basarabeasca	2162,7	108,2	96,6	64,1
Cahul	2512,1	106,0	102,0	74,5
Cantemir	2010,3	108,8	93,1	59,6
Căușeni	2327,5	109,8	98,0	69,0
Cimișlia	2356,4	111,0	105,3	69,9
Leova	2183,4	106,5	99,3	64,7
Ștefan Vodă	2154,0	111,5	97,3	63,9
Taraclia	2388,4	112,4	95,3	70,8
UTA Găgăuzia	2386,6	112,8	104,6	70,8

Evoluția proceselor demografice

	Mun. Chișinău	Nord	Centru	Sud	UTA Găgăuzia
<i>Date absolute</i>					
Născuți-vii, persoane	2779	2307	2518	1196	463
Decedați, persoane	1692	3742	3423	1747	491
din care, copii sub 1 an	34	13	32	11	6
Sporul natural	1087	-1435	-905	-551	-28
Numărul căsătoriilor	803	841	1136	538	190
Numărul divorțurilor	771	726	829	388	119
<i>Rate la 1000 locuitori</i>					
Născuți-vii	14,0	9,3	9,5	8,9	11,6
Decedați	8,6	15,0	13,0	13,1	12,3
Sporul natural	5,4	-5,7	-3,5	-4,2	-0,7
Căsătorii	4,1	3,4	4,3	4,0	4,7
Divorțuri	3,9	2,9	3,1	2,9	3,0

Sursa: Situația social-economică a Republicii Moldova în ianuarie-martie 2012. Biroul Național De Statistică.

În anul 2005, Ministerul Economiei și Comerțului a elaborat Raportul cu privire la deprivarea multiplă în mediul rural al Republicii Moldova, care evaluează nivelul de dezvoltare a localităților țării prin intermediul ***Indicelui de Deprivare a Ariilor Mici (IDAM)***

Indicelui de Deprivare a Ariilor Mici (IDAM)

indicator complex alcătuit din șapte domenii:

- ***venitul gospodăriei,***
- ***potențialul economic,***
- ***compoziția demografică,***
- ***îngrijire medicală,***
- ***educație,***
- ***condițiile de trai și***
- ***amplasarea geografică.***

DEPRIVAREA MULTIPLĂ

REGIUNEA DE DEZVOLTARE NORD	Indicele de deprivare multipla a arilor mici - IDAM
R-ul Sîngerei	252
R-ul Dondușeni	329
R-ul Soroca	348
R-ul Edineț	371
R-ul Ocnița	376
R-ul Briceni	396
R-ul Florești	401
R-ul Drochia	453
R-ul Rîșcani	490
R-ul Glodeni	504
R-ul Fălești	551
Mun. Bălți	701

REGIUNEA DE DEZVOLTARE CENTRU	Indicele de deprivare multipla a arilor mici - IDAM
R-ul Nisporeni	199
R-ul Șoldănești	218
R-ul Rezina	280
R-ul Telenești	283
R-ul Calarași	324
R-ul Ungheni	345
R-ul Hîncești	358
R-ul Orhei	378
R-ul Dubăsari	434
R-ul Strășeni	485
R-ul Criuleni	540
R-ul Ialoveni	660
R-ul Anenii Noi	677

REGIUNEA DE DEZVOLTARE SUD	Indicele de deprivare multipla a arilor mici - IDAM
R-ul Cantemir	379
R-ul Leova	426
R-ul StefanVoda	478
R-ul Cahul	541
R-ul Cimislia	556
R-ul Causeni	621
R-ul Basarabeasca	674
R-ul Taraclia	784

Direcții potențiale:

“clustererele inovative”

În competiția globală pentru piețe, șansele succesului economic ale unei regiuni sunt
- **clustererele inovative.**

Ex. Regiunea de dezvoltare SUD

“poli de creștere a teritoriilor”

În cadrul acestui domeniu de intervenție sunt propuse trei niveluri, respectiv:

- poli de creștere,
- poli de dezvoltare urbană,
- centre urbane.

- Bălți, Edineț și Soroca — în regiunea de Nord;
- Orhei și Ungheni — în Centru
- Comrat, Cahul și Taraclia — în Sud

Mulțumesc

Igor Cojocaru